

Yunanistan ve Avrupa'nın gerileyiři¹

Savas Mihail-Matsas

Edgar Allen Poe'nun *Çalınan Mektup* öyküsünden sonra řu gayet iyi bilinir oldu: bir sırrı saklamak için en iyi yer en açıktaki yerdir. Bugünkü Yunanistan, Majesteleri'nin gizli itirafını, yani Avrupa Birliği projesinin tümüyle iflas ettiğinin ilanını içeren çalıntı mektubu saklamak için dünyadaki en açık yer.

Ne ana akım medyanın propaganda seli, ne de Kuzey ve Batı Avrupa'da Yunanlılar hakkında yayılan “tembel ve doğuştan düzenbazlar” gibi ırkçı iğrençlikler, kimseyi henüz çözülmemiş Yunan borç krizine dair bitmek bilmeyen destanın sadece bir ‘ulusal istisna’yı gösterdiğine ikna edemez. Eğer bu böyleyse, Avrupa'nın toplam GSYH'sının sadece yüzde 2.7'sini temsil eden görel olarak küçük bir ekonominin geleceği küresel kapitalizmin tüm metropol merkezlerinin üzerinde neden korkutucu bir hayalet gibi dolaşıyor? Son iki sene içinde neden bir AB konferansının ardından diğerini böyle

---

¹ Bu makale, ilk kez *Critique* dergisinin 25 şubat 2012'de London School of Economics'de düzenlediği “Küresel Kapitalizm ve Ekonomik Krizler: Geçmiş, şimdi ve Gelecek” başlıklı konferansta sunulan metnin yeni ve genişletilmiş versiyonudur.

yoğun -ve verimsiz- biçimde meşgul ediyor?

Finans kapitalin küreselleşmesi koşulları altında [ülkeler arası] karşılıklı bağıllığın yüksek derecede gelişimi, 2007-2008'de yaşanan içe doğru patlamanın ardından, bizzat küresel sistemin Nemesis'i [öç tanrıçası] haline geldi. Yunan gazetesi *To Vima*'nın Avrupa'daki finans ve bankacılık krizine dair röportaj yaptığı bir Goldman Sachs yetkilisi "bir zincirin dayanıklılığı ancak en zayıf halkasının dayanıklılığı kadardır" demektedir.² Yunanistan, uluslararası ve Avrupa kapitalist zincirindeki en zayıf halka.

Bu nedenle, Yunan trajedisini, çok geçmeden, benzer kurtarma paketlerini yine benzer acımasız kemer sıkma koşullarıyla kabul etmek zorunda kalan İrlanda ve Portekiz'in benzer kaderleri; ve daha sonra da İspanya'nın ve hepsinden önemlisi İtalya'nın çok daha tehlikeli kamu borç krizleri takip etti. Dahası, Fransa'nın üç "A" konumunu kaybetmesi de dahil olmak üzere çok sayıda AB ülkesinin kredi notunun düşürülmesi, AB'nin artık yalnızca çevresinin değil ama bizzat merkezinin, yani Avrupa ekonomisinin Fransız-Alman ekseninin darbe aldığını gösterdi.

Atlantik Okyanusu'nun diğer yakasında ise, ABD otoriteleri ve Avrupa'ya fazlaca açılmış olan ABD bankaları, giderek büyüyen endişelerini gizleyemiyorlar. Devlet memurları, finansçılar ya da ana akım analistler için, sadece Yunanistan'ın iflasını değil, tüm Avro bölgesinin, küresel bir finansal erimeye yol açacak ve zaten kötüye gitmekte olan küresel Büyük Resesyonu (ya da daha ziyade Uzun Depresyonu) hızlandıracak biçimde gerçekten çöküşünü açıkça dile getirmek artık bir tabu değil. Bu tür bir kıyamet senaryosuna göre Yunanistan'ın iflası, Lehman Brothers II olarak adlandırılabilir ölçüde yıkıcı bir rol oynayabilir.

İkinci Yunan kurtarma operasyonu konusundaki bölünme

Uzatmalı Yunan borç destanındaki son kritik perdeye, yani ikinci Yunanistan kurtarma operasyonuna yol açan uzun tartışmalar sırasında, Almanya Maliye Bakanı Wolfgang Schäuble ile Almanya, Hollanda ve Finlandiya'da onun gibi düşünenler, kıyamet senaryosuna karşı çıkarak, Yunan iflasından yana argümanı desteklediler. [Schäuble ve onun gibi düşünenler] Avrupa Finansal İstikrar Fonu'nun (AFİF) işleyişi ve yakında devreye girecek olan Avrupa İstikrar Mekanizması (AİM) sayesinde, AB'nin şimdi büyük etkilerle ve yayılma riskleriyle başa çıkabilmek için çok daha iyi donanımlı olduğunu iddia ediyorlardı. Güvenlik kalkanı, görünüşe göre, Avrupa Merkez

² *To Vima*, 15 Ocak 2012.

Bankası'nın Uzun Vadeli Yeniden Finanse Etme Operasyonu (UVYRO) aracılığıyla bankalara düşük maliyetli likidite -yalnızca yüzde bir faizle üç yılda geri ödenecek olan bir trilyon avrodan fazla kaynak- sağlama politikası ile daha da sağlamlaştırılmıştı. Herr Schäuble'nin anımsamaya değer sözlerine göre, Yunanistan'a yeni bir "kurtarma paketi" sağlamak "dipsiz bir çukura milyarlarca avro dökmek" anlamına gelecekti.

Schäuble çizgisine, üç A'lı kredi notları düşmüş olan ve böylesine "kural-sız" ya da "kurallı" bir Yunan iflasının muazzam tehlikelerini vurgulayan bir AB üye ülkeleri bloğu şiddetle karşı çıktı: çevredeki AB ülkeleri ve en önemlisi de Sarkozy'nin Fransa'sı ile Monti'nin İtalya'sı – bir Yunan iflasının ertesinde yaşanabilecek bulaşıcı tsunamiye kurban gidecek ilk adaylar. Almanya Başbakanı Angela Merkel'in bile kendi Maliye Bakanı'nın konumuna mesafe koymak zorunda kalması, Avrupa'nın hakim sınıfları arasındaki derin bölünmenin bizzat Alman burjuvazisinin içine uzandığını sergiledi.³

Bir anlamda, karşıt taraflardan her ikisi de kısmen haklı – ve eşit ölçüde haksız. 19-20 Şubat'ta Avro Grubu toplantısında zorlu bir sürecin ardından nihayet ulaşılan yeni anlaşma bunu gösterebilir.

[Bu anlaşma] Yunanistan'ı kurtarmak için, Yunan devlet tahvillerinin nominal değeri üzerinden yüzde 53'lük bir 'saç tıraşı' kesintisinin özel tahvil sahipleriyle kararlaştırıldığı bir ÖSK (Özel Sektör Katılımı) ile bağlantılı olarak, 130 milyar avroluk bir paket içeriyor.⁴ [Anlaşma] Mayıs 2010'daki ilk kurtarma operasyonunun önceki memorandumu ile zaten harap olmuş bir topluma dayatılmak üzere, yeni tahrip edici "kemer sıkma" sosyal yamyamlık tedbirleri getiren bir memoranduma bağlı.

Bir önceki memorandum toplumsal anlamda bir felaket (Yunanlıların üçte birinden fazlası şimdi yoksulluk sınırının altında yaşıyor, gençlerinse yarısı işsiz) ve ekonomik anlamda sefil bir başarısızlıktı. 2010 yılında borçlar GSYH'nın yüzde 120'si düzeyindeydi; 2011'de ise, 'kurtarma' operasyonundan bir yıl sonra, artık sürdürülmesi olanaksız olan yüzde 169 düzeyine yükselmişti. Yeni kurtarma operasyonunun amacı borcun büyüklüğünü 2020 yılında yüzde 120.5'e indirmek, yani 2010 yılındaki başlangıç noktasından biraz daha yükseğe.

Schäuble, alışılmış Töton zarafeti ile, dipsiz bir kuyuya atılan milyarlarca avrodan söz etmekte kendi açısından haklı. Yunan borcunun 2020'de en az

3 Gerrit Wiesmann ve Quentin Peel, "Berlin Split on Greek Bail-out", *Financial Times*, 17 Şubat 2012, s. 2.

4 Peter Spiegel ve Alan Beattie, "Eurozone Looks to Pare Back 170 bn Euros Cost of Second Greek Rescue Package", *Financial Times*, 20 Şubat 2012, s. 1.

yüzde 160 düzeyinde olacağını hesaplayan IMF'nin borç sürdürülebilirliği analizindeki rakamlara bakılırsa, ikinci Yunanistan "kurtarma planı" gerçekçilikten tamamen uzak.

Memoranduma göre yüzde 120.5'lik bu imkansız hedefin önkoşulu, 2013'ten itibaren Yunan ekonomisindeki (borç yükümlülükleri ödendikten sonra kalan) yıllık faiz dışı fazlanın düzenli olarak artması. En vahşi durgunluk tedbirleri (tüm ücretlerde yüzde 22, emekli maaşlarında yüzde 20'ye varan kesinti, kamu sektöründe Nisan 2012'ye kadar 15 bin ve 2014 sonuna kadar toplam 150 bin devlet memurunun işten çıkartılması, daha fazla hastanenin, okulun ve üniversitenin kapatılması vb.) sonucunda 2011'de yüzde 7 küçülen ve 2012'de yüzde 6 daha küçülmesi beklenen bir ekonomide bu nasıl olacak?

Diğer yandan, Schäuble çizgisinin karşıtları, bir Yunan çöküşünün, dayanılmaz bir borç dağı altında ezilmiş, aşırı kırılabilir bir bankacılık sistemine ve daralan bir ekonomiye sahip Avro bölgesi üzerindeki korkutucu sonuçlarında ısrar etmekte haklılar. AFİF ile AİM'nin – 750 milyarlık bir trilyon avro arasındaki – toplam kaynakları, ulusal borcu 1.9 trilyon avro olan ve toksik İspanyol tahvilleri ile dolu İtalya'ya olduğu kadar, toksik Portekiz tahvilleri ile dolup taşarak harap olan İspanya'ya da yönelecek kaçınılmaz bir yayılma ile başa çıkamayacaktır – ki bu arada Portekiz'in kendisi de devlet borçlarının bir kısmının tıraşlanmasını ve yeniden kurtarılmasını istemektedir.

Özel tahvil sahipleri adına ÖSK pazarlıklarını yürütmüş olan Uluslararası Finans Enstitüsü (IIF), daha sonra Reuters tarafından açığa çıkarılan 18 Şubat 2012 tarihli bir iç dökümanında⁵, Yunan iflasından kaynaklanacak kayıpların bir trilyon avro civarında olacağını ve hem İspanya hem de İtalya için acil kurtarma operasyonları gerekeceğini belirtmekteydi.

AMB tarafından gerçekleştirilecek olan UVRO ise kılık değiştirmiş bir Parasal Genişlemeyi (*Quantitative Easing*) temsil eder; James Mackintosh'un sözleriyle "yararlı bir kurgu"dur⁶, sonuçları da çok kısa vadeli. Mario Draghi liderliğindeki AMB, Aralık 2011 ve Şubat 2012'de para basmak ve Avrupa bankalarına likidite sağlamak suretiyle, donmuş olan bankalar arası piyasaya ve aşırı tehlikeli durumdaki kredi sıkışıklığına karşı bir acil durum tedbiri aldı. Ancak, likidite eksikliğini halletmek üzere uygulanan kısa vadeli bir politika genelleşmiş bir borç ödeme sorununu çözmek için etkili değildir. Avrupa bankaları varlıkları bakımından dünyadaki en riskliler arasında

5 www.kerdos.gr/Default.aspx?t=print.aspx&aid=1691273&ant=103, erişim tarihi: 6 Mart 2012.

6 Bkz. "The Short View", *Financial Times*, 17 Şubat 2012, s. 13.

ve borç krizi Avro bölgesindeki durgunluk nedeniyle kötüleşiyor. Piyasaya yeni sürülen para, bankalar, kamu borcu ve AMB arasında dolaşarak finansal sektör içinde kaldığı ve 'reel ekonomi'ye, yani üretken sektöre ulaşmadığı için, UVRO borç-durgunluk kısır döngüsünü kıramamaktadır.

Merkezi sorun likiditenin olmaması değil, tarihsel nitelik taşıyan, sermayenin aşırı-üretimi krizidir. Hillel Ticktin'in haklı olarak vurguladığı gibi,⁷ "halen davetsiz durumdaki muazzam miktarda para yığını bu durumda kalıyor, zira makul bir getiri umuduyla yatırılabilirdi hiçbir yer yok."

AMB'nin verdiği güçlü ilaç kimi geçici etkiler yaratabilir; ancak yan etkileri, ölümcül değilse bile, aşırı tehlikeli olabilir.

UVRO'yu izleyen genel hoşnutsuzluk, Bundesbank ve Standard Chartered tarafından ifade edilen, 2014 sonu/2015 başında hepi topu iki ay içinde tümünün vadesi gelecek ve bir paniği tetikleyecek olan bir trilyon avro'luk banka fonlarına bağlı olarak üç yıl içinde ortaya çıkacak tehlikeyi vurgulayan eleştirilerle son buldu.⁸

Bundesbank başkanı Jens Weidemann, Mario Draghi'ye gönderdiği mektubunda, AMB'nin UVRO'da getirdiği daha kolay teminat düzenlemelerinin ve avro-bölgesinin Hedef 2 olarak bilinen ödeme mekanizmasındaki şişen dengesizliklerin Almanya açısından yarattığı tehlikeleri vurguladı. Ocak 2012'de Almanya'nın Hedef 2 hakları 498 milyar avroydu; bu Bundesbank'ın bilançosundaki en büyük kalemdi ve Alman GSYH'sının yüzde 20'sine denkti. Bir başka deyişle, avronun dağılmasının Almanya'ya dolaysız maliyeti, kendi GSYH'sının yüzde 20'sini kaybetmesi olacaktır...⁹

Hillel Ticktin'in doğru olarak işaret ettiği gibi, bu Yunanistan'ın ya da bir başka çevresel Avrupa ülkesinin iflası nedeniyle olsa da olmasa da, avro bölgesinin dağılması durumunda bundan "Yunanistan dışında en çok zarar görecektir ülke" Almanya'dır.¹⁰

Yunanistan'ın iflası konusundaki (Schäuble'nin ve karşıtlarının temsil ettiği) her iki çizgi de zaman kazanmaya yönelik kısa vadeli girişimler ve krize herhangi bir gerçek çözüm getirmiyor. İşin aslı, AB'nin en güçlü merkezi olan Berlin'dekiler dahil olmak üzere, Avrupa'nın egemen sınıfları arasındaki bölünmeler ve acı iç kavgalar sistemik krizi çözmek için herhangi bir

7 Hillel Ticktin, "Critique Notes", *Critique* 59, Vol 40 No 1, Şubat 2012, s. 8.

8 Patrick Jenkins, "Banks Must Beware the Side-effects of ECB Magic Medicine", *Financial Times*, 6 Mart 2012.

9 Bkz. Wolfgang Münchau, "The Bundesbank Has No Right at all to be Baffled", *Financial Times*, 5 Mart 2012; ve Simon Nixon, *Wall Street Journal*, 6 Mart 2012.

10 Hillel Ticktin, "Critique Notes", *Critique* 58, Vol. 39 No 4, Aralık 2011, s. 481.

tutarlı uzun vadeli stratejinin eksikliğini yansıtıyor. Neoliberalizm stratejisi 2007’de kendi içine doğru patladı ve İkinci Dünya Savaşı sonrası genişlemesi sırasında uygulanan Keynesçi stratejiye (ki bu da 1971-73’te çökmüştü) dönüş de olanaksız. Stratejik bir boşluk mevcut ve bu bizzat Avrupa’da gerileyen kapitalizmin dönüşü olmayan biçimde kapana kısıldığı tarihsel bir çıkmazın ifadesidir. Sistemin devindirici çelişkilerini uzlaştırmanın giderek olanaksızlaşması, tam da gerilemeyi tanımlayan şeydir.

Ulus devletin gerileyişi

Yunanistan’ın ilan edilmemiş iflası ve birçok zirveye, bitmek bilmeyen tartışmalara ve iki kurtarma operasyonuna rağmen AB’nin bunu çözmede veya hatta iflasın sonuçlarını kontrol etmekte başarısız olması, Avrupa burjuvazisinin ulus devletin krizinin üstesinden gelmek ve kıtayı ekonomik ve politik olarak birleştirmek için tarihi yetersizliğinin bir belirtisidir.

Emperyalist çağın erken bir döneminde, modern üretici güçlerin evrensel gelişimi ulusal sınırların dar ceketinde tıkanmaya çoktan başlamışken, Briand kapitalizm temelinde bir “Avrupa Birleşik Devletleri” hedefini ortaya atarak egemen sınıfların ihtiyacını ifade etti. Bir yüz yıl sonra, bu amaca ne iki dünya savaşının barbarca araçlarıyla ne de Batı Avrupa hükümetlerinin Avrupa kapitalist ekonomisini bütünleştirmek için savaş sonrası altmış barışçıl yılda gösterdiği çabalarla ulaşılabileceği kanıtlandı.

Sovyetler Birliği’nin çöküşünün ve Soğuk Savaş’ın sona ermesinin ardından, Alman ve Fransız emperyalizmlerinin ilk olarak Maastricht Anlaşması ile üzerinde uzlaştıkları ortak bir avro-parasında temellenen Avrupa Birliği projesinin amacı, Fransız-Alman egemenliği altında, Soğuk Savaş sonrası kaotik dünyada dünya hegemonyası için rekabet edecek bütünleşik bir kapitalist Avrupa’yı oluşturmaktı.

Yirmi yıl sonra, AB’nin 27 üye devlete genişletilmiş olmasına ve Avro bölgesinde ortak bir para birimi kullanılmasına rağmen, tüm proje darmadağın olmuştur. Bizzat avronun ve Avro bölgesinin geleceği epey karanlıktır ve Avrupa’yı çoğu kez cehenneme dönüştürmüş olan tüm eski ulusal emperyalist çelişkiler ve milliyetçilikler geri gelmektedir; ölümcül başrolü ise yine Alman milliyetçiliği oynamaktadır.

Almanya küresel bir rol oynamak için çok küçüktür, ancak aynı zamanda, her ne kadar Avrupa ülkeleri toplamından daha güçlü olmasa da, herhangi bir başka Avrupa ülkesinden de daha güçlüdür. Tarihsel olarak gecikmiş Alman emperyalizmi bir *Lebensraum*, yani kendi kapitalist gelişmesi için yaşam

alanı olarak bir Alman Avrupası kurmayı askeri araçlarla iki kez denemiş ve başarısız olmuştur. Şimdi ise, Avrupa'nın en güçlü ekonomik motoru olarak, kendi geleneksel *Ordo-liberalismus*'u temelinde, Berlin tarafından, Brüksel aracılığıyla empoze edilen demirden mali disiplinle işleyecek ve Yunanistan gibi aşırı borçlu çevre ülkelerini Birlikten çıkaracak ya da protektora statüsüne indirecek bir Alman Avrupa Birliği kurmayı yeniden deniyor. Bir kez daha başarısız olacaktır, zira Avro bölgesini, yani şimdi öcü gibi gösterilen Güney Avrupa'nın açıkları ve teşvik edilen borçluluğu sayesinde ihracata dayalı Alman ekonomisinin muazzam artıklar biriktirmesini sağlayan kendi gerçek Lebensraum'unu parçalayan tüm merkezkaç güçleri ateşlemektedir.

Ordoliberalismus ilk olarak İkinci Dünya Savaşı sonrasında Almanya'da, ancak şimdiki gibi küresel durgunluk koşullarında değil uluslararası bir Keynesyen kapitalist genişleme çerçevesi içinde başlatılmıştı. Bugün Avrupa için ancak yıkıcı, bizzat Almanya içinse son kertede intihar olacaktır.

Wolfgang Münchau'nun yazdığı gibi, ikinci kurtarma operasyonu Yunanistan'ın "avro bölgesinin ilk kolonisi"¹¹ dönüşmesini temsil ediyor. Yeni paketin koşullarının sömürge tipinde olduğu, ekonomik bağımsızlığa dair herhangi bir işaretin kalmadığı doğrudur. Alacaklılara ödemelerin istedikleri herhangi bir zamanda (Atina'yı baypas ederek) yapılabilmesi için borç alınan miktarın yatırılacağı bir emanet hesap yaratılmıştır. Schäuble tarafından getirilen, Yunan hükümetine ekonomi politikası kararlarını veto etme yetkisine sahip bir mali *Komissar* atama önerisi – ki Yunanistan'da ve uluslararası düzlemde öfkeli seslerin çıkmasına yol açan provokatif bir öneriydi bu – yalnızca daha sonra kabul edilmek ve tüm Yunan bakanlıklarının mali durumlarını gözlemleyecek bir AB *Komissarları* özel görev grubu olarak genişletilmek üzere geri çekildi. Yunan Anayasası'na, yabancı alacaklılara tüm ödemelerin yapılmasını zorunlu kılan özel bir madde dahil edilecek. Tabansız Yunan burjuvazisi ve ülkedeki tüm burjuva partileri, tam teslimiyet anlamına gelen bu şartları kabul ettiler.

Portekiz, İspanya ve İrlanda gibi devlet borcu krizi yaşayan diğer ülkeler de Brüksel ve Berlin tarafından konulan hedefleri tutturmakta başarısız oldukça, benzer türden *Komissarlar* onların mali durumlarının idaresini de üstlenmek üzere hazırlanıyor. Emperyalist Avrupa "Birliği"nin her yerinde öfkeli ulusal tepkilerin alevlenmesi epey anlaşılır bir durum.

Münchau gibi "Avro bölgesinin kolonileri"nden söz etmek iyi bir metafor

11 Wolfgang Münchau, "Greece Will Have to Default if it Wants Democracy", *Financial Times*, 20 Şubat 2012, s. 7.

kullanmaktır ama sadece budur – tüm sınırlılıklarıyla bir metafor. Avro bölgesi bir imparatorluk değildir, birleşik bir emperyal politik iktidar altındaki bir Alman İmparatorluğu hiç değildir. Kendi aralarında çelişkiler yaşayan, başat Avrupa emperyalizmlerinin bir birliğidir, ki şimdi geçici olduğu, dağıldığı ve öldüğü ortaya çıkmaktadır. Andrew Roberts’in bir makalesinin başlığı “Avrupa’nın ‘gururlu imparatorluğu’ tarihin bir çıkmazına giriyor” biçimindedir. Makalenin sonucu ise şöyledir: “... Avrupa’nın ateşi sönmüştür.”¹²

AB’nin demir kafesinde kalmak olanaksızdır. Ancak, günümüzün ileri kapitalist küreselleşme koşullarında ulus devlete ve ulusal para birimlerine geri dönmek de çözüm değil. Ülke içine milliyetçi bir dönüş, büyüyen aşırı sağ için bir nimet ve bir ekonomik ve politik yıkım reçetesi olur.

Yunanistan ve AB içindeki diğer aşırı borçlu ülkeler, yabancı borçları uluslararası tefecilere tazminat ödemediği iptal etmezlerse, mevcut çıkmazdan dışarıya doğru adım atamazlar. Ancak böyle bir adımın kendi zorunlu mantığı vardır: ilk adım AB’den ve Avro bölgesinden kopmadan atılamaz ve derhal öteki bir dizi mutlak olarak zorunlu tedbire bağlanmalıdır: bankaların ve ekonominin tüm kilit sektörlerinin işçilerin kontrolü altında kamulaştırılması, ekonominin tümünün yeni sosyalist temellerde yeniden organizasyonu. Böyle devrimci bir değişim için politik önkoşul, kapitalist hükümetin ve baskıcı devlet aygıtının, yeni iktidarın – **işçilerin iktidarı** – organları haline gelecek, kendi bağımsız mücadele organlarında örgütlenmiş olan kitlelerin eylemleri ile devrilmesidir. İşçi sınıfının iktidarının konsolide olması ve harap olmuş ekonomiyi yeniden organize etme işi, yalnızca sosyalist devrimin tüm Avrupa’ya ve uluslararası plana doğru genişlemesi ile olanaklıdır.

Avrupa’da böyle çığır açıcı bir değişimin tarihsel maddi temeli 1917’de olduğundan çok daha olgundur. Toplumsal ve ekonomik süreçlerin karşılıklı bağıllığı, doğrusal bir yoldan değil ama eşitsizlikler ve çelişkiler aracılığı ile, yaklaşan Avrupa toplumsal devriminin bileşik uluslararası niteliğini belirlemektedir. Devrimci gelişmeler geçmişte olduğundan çok daha hızlı biçimde tüm kıtaya yayılabilir. Kilit sorun yine, devrimci öncünün, işçi sınıfının uluslararası bir perspektif ve programla silahlanmış mücadele partisi – bir Sürekli Devrim partisi – içindeki vakitlice öznel hazırlığı ve örgütlenmesidir.

Temel devindirici çelişki, üretici güçlerin evrensel gelişimi ile gerileyen kapitalizm, kapitalist ilişkilerin engelleri ve onun zorunlu temeli olan ulus devlet arasındadır. İşçi sınıfı ne AB’nin “reformu edilmesi” ve “demokratikleştirilmesi” biçimindeki sosyal demokrat yanılığa, ne de milliyetçi izolas-

¹² “Europe’s ‘Proud Empire’ is Entering a Cul de Sac of History”, *Financial Times*, 17 Şubat 2012.

yon ve dıŝlamacıliđa dıŝmemelidir. Tek ileri yol, Avrupa'nın tüm iŝçilerinin ve yoksul kitlelerinin emperyalist AB'yi yıkacak ve Avrupa Birleşik Sosyalist Devletleri'ni kuracak sosyalist bir devrim için ortak mücadelesidir.

Burjuva parlamenter demokrasisinin gerileyişi

AB, AMB ve IMF ile yapılan yeni, ahlaksız, işçi sınıfı ve halk karŝıtı memorandumuna AMB'nin eski başkan yardımcısı olan ve AB tarafından Kasım 2011'de göreve getirilen, teknokrat ve banker Lukas Papadimos yönetimindeki, seçilmemiŝ bir Yunan hkmetinin imza atmıŝ olması dikkat çekicidir. Aynı gler aynı anda İtalya'da Mario Monti'nin başkanlığında, seçimle göreve gelmemiŝ bir "teknokratlar hkmeti"nin kurulmasını dayatmıŝtır. Her iki olay da teknokrasinin zaferine değil, parlamenter demokrasinin can çekiŝmesine işaret ediyor.

Kapitalizmin ihtiyaçlarına en uygun politik ereve liberalizmdir, burjuva parlamenter demokrasisidir.

Tamamen teknokratik bir yönetim bir kurgudur: her ne kadar meclisteki çoğunluk güncel toplumsal ve politik gerçekliği ya da seçmenlerin iradesini artık yansıtmyorsa da, sadece teknokratlardan oluŝan Monti hkmeti bile merkez sağ PDL ve merkez sol PD partilerinin desteğine muhtaçtır.

"Teknokratik yönetim", Yunanistan'da her zamanki gibi bir komedidir: teknokrat Papadimos hkmeti, tekrarlanan anketlerde ŝimdilerde sadece daha da küçülen bir azınlığı, oyların yüzde 30'dan azını temsil ettikleri görülen "sosyalist" PASOK ve sağ kanat "Yeni Demokrasi" gibi itibar yitirmiŝ burjuva partilerinden oluŝan meclisin desteğine dayanmakta ya da buna baŝvurmaktadır. Bir başka deyişle, kurgusal bir teknokratik yönetim, uyguladığı vahşi tedbirlere karşı isyan eden halkın büyük çoğunluğunun gözünde tamamen itibarsızlaŝmıŝ, nefret edilen ve açıkça meydan okunan kurgusal bir parlamenter "oğunluğa" dayanmaktadır.

2011 yılında Sintagma Meydanı'nı ve baŝkentteki ve tüm ülkedeki diğer meydanları işgal eden Yunan protestocuların ezici çoğunluğunun parlamenter değil "**doğrudan** demokrasi", aŝađıdan demokrasi talep etmiŝ olmaları tesadüf değildir. Bu ağrı, belirsizliğine rağmen, hem fiilen varolan burjuva parlamenter demokrasisinin bir eleŝtirisini, hem de ne kadar soyut olsa da kendini kendisini örgütlemiŝ halk kitlelerinin demokrasisine yönelik bir talebi temsil eder. Henüz iktidarın işçi sınıfı tarafından ele geçirilmesine yönelik bir ağrı değildir. Kendini bir dönüm noktasında bulur: ya doğrudan demokrasi talep eden, esas olarak küçük burjuva gler işçilerin iktidarı m-

cadelesine kazanılacak, ya da bunlar kendileri için parlamenter düzenbazlığın burjuva politikacıları tarafından inşa edilen kafese döneceklerdir.

Yunanistan, burjuva egemenliğinin derin bir kriziyle değişen derecelerde karşılaşan tüm diğer Avrupa ülkelerinin izleyeceği yolu bu düzeyde de göstermektedir. Parlamenter burjuva demokrasisinin gerilemesindeki itici güç, hem küresel ölçekte ve hem de özellikle doğum yeri olan kıtada, kapitalizmin gerilemesidir.

Parlamento, duvar gerisinde AB bürokratları, IMF direktörleri, bankerler, mali yatırımcılar, sözde anonim “piyasalar” ve bunlara itaat eden politik kadrolar tarafından alınan kararlara mühür basma işlemine indirgenmiştir. İşçi sınıfının büyük bedeller ödeyerek elde ettiği demokratik kazanımlar ve sosyal haklar tahrip edilmiştir (ikinci memorandum ile Yunanistan’da toplu pazarlık hakkı resmen kaldırılmıştır). Toplumsal huzursuzluk ve kitlesel öfke denetimden çıktıkça ve kamu binaları ile meydanların işgalleriyle, sokak çatışmalarıyla, isyanlarla ve Atina’dan Madrid’e, Roma’ya, Lizbon ve Londra’ya dek halk ayaklanmaları patlak verdikçe, devlet baskısı daha önce görülmemiş seviyelere çıkmaktadır.

Demokrasi ve onun sosyalizm mücadelesiyle ilişkisi sorusu, 1930’larda olduğundan daha keskin biçimde bir kez daha ortadadır. O dönemin, her şeyden önce Stalinizm ile Trotskizm arasındaki mücadelede cisimleşen deneyimleri ve acı teorik ve pratik dersleri, en acil stratejik güncelliğe sahiptir.

Sosyalist bir gelecek için soyut bir propagandist çağrı adına burjuva egemenliğinin demokratik ve açıkça diktatörce biçimleri arasındaki görelî farklılıkların sekter biçimde reddedilmesi felaketli sonuçlar doğurabilir ve buna karşı çıkmak gerekir.

Ancak, diğer yandan, burjuva demokrasisinin ya da bugünlerde sıkça duyduğumuz gibi “Avrupa liberal demokratik değerleri” nin savunulması adına işçi sınıfının politik bağımsızlığının ve etkinliğinin burjuva liberal ve küçük burjuva demokratik güçlerle bloklara herhangi bir biçimde tabi kılması da intihar demektir. Bu, 1930’ların, devrimci kitleleri paralize eden, İspanyol Devrimi’ne ihanet eden ve faşizmin zaferine ve dünya savaşı uçurumuna düşmeye neden olan “Halk Cepheleri”nin trajik-komik bir tekrarına yol açabilir.

Özgürlüğün savunusu, işçi sınıfının ve tüm mülksüzlerin sermaye egemenliğine karşı birleşik cephesi içinde, işçilerin iktidarı ve sosyalizm için mücadele içinde devrimci araçlarla ilerletilmelidir

Bir Avrupa Baharı'na doğru

Yine Schäuble, Ordoliberalismus'un bu yaşayan simgesi, Yunanistan'da seçimlerin süresiz olarak, yeni kurtarma paketinin şartları tamamen uygulanana kadar ertelenmesini önerdiğinde, sadece parlamenter ya da herhangi bir başka demokratik karar alma mekanizmasına yönelik sinik küçümsemesini göstermedi; aynı zamanda, kitlelerin, devlet şiddetine rağmen yok edilemeyen isyanının, ülkenin aşırı zayıf burjuva politik sisteminden çok daha güçlü olduğuna dair derin korkusunu da ifade etti.

Anketlere göre halkın güçlü ve giderek büyüyen bir çoğunluğu memorandum ve AB/AMB/IMF troykasına karşı mücadele etmek için sol partilere dönmektedir. Bilhassa sokaklarda, sendika bürokrasileri, reformistler, Stalinistler ve merkezilerin çıkardığı engellere rağmen işçilerin ve hızla yoksullaşmış halk katmanlarının sergilediği kesintisiz kitle hareketliliği, burjuva egemenliğine karşı büyüyen bir tehdidi ifade etmektedir. Genel Grevler, kitle toplantıları ve meydanların, özellikle de Meclis'in önündeki Sintagma Meydanı'nın işgali, bakanlıkların ve diğer kamu binalarının işgal edilmesi, halka ve işçi sınıfına ait her mahallede sorunları görüşmek ve mücadele etmek üzere toplanma noktaları olarak oluşturulan halk meclisleri, Lenin'in devrimci bir durumun doğuşuna dair ünlü tanımına göre "alttakilerin eskiden olduğu gibi yönetilemediğini ve üsttekilerin eskiden olduğu gibi yönetemediğini" açık hale getiriyor.

Alman Maliye Bakanı Yunan iflasının ekonomik yayılma riskinden artık korkmuyor olabilir; yine de Yunanistan'daki devrimci bir patlamanın ardından gelecek politik yayılmadan ürkmektedir. Bu tüm kıtayı ateşe verebilir, geçen yıl Ortadoğu'da Tunuslu ve Mısırlı isyancıların yaptığı gibi, bu kez Avrupa'da bir Devrimler Baharı'nı başlatabilir.

Halkların Avrupa Baharı olan 1848'deki gibi, savaş sloganımız "**Sürekli Devrim!**" olmalıdır.

22-24 Şubat / 8 Mart 2012